

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA NEFORMALIOJO SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO PLĖTRA

2013 m. birželio 28 d. Nr. VA-P-50-9-8
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2012-10-02 pavedimą Nr. P-50-9

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Arturas Balsys (grupės vadovas)
Gabrielė Albertavičiūtė
Dormantas Blažaitis (iki 2013-04-05)
Alvydas Aleknavičius (nuo 2013-04-08)

Auditas pradėtas 2012-10-02
Auditas baigtas 2013-06-28

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Europos Komisija pabrėžia, kad greitai besikeičiančiame pasaulyje mokymasis visą gyvenimą turi būti prioritetu: mokymasis yra užimtumo, ekonominės sėkmės ir visaverčio bendruomeniškumo esmė.

Siekiant padidinti ir išplėsti suaugusiųjų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą procese, Europos Sąjunga nusistatė tikslą, kad jame dalyvautų 15 proc. suaugusiųjų¹, todėl labai svarbu integruoti mokymąsi į suaugusiųjų gyvenimą. Siekiant šio tikslo iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų 2004–2013 m. paramos laikotarpiu Lietuvai skirta 1,96 mlrd. Lt, taip pat 2008 m. Švietimo ir mokslo ministerija kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija parengė atnaujintą Mokymosi visą gyvenimą strategiją, kuri turėjo paskatinti neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtrą. Nepaisant to, besimokančiųjų suaugusiųjų skaičius nedidėja ir išlieka apie 5 proc.

Audito tikslas – įvertinti, ar neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra rezultatyvi.

Audito metu nagrinėjome:

- ar neformaliojo suaugusiųjų švietimo organizavimas ir koordinavimas užtikrina rezultatyvią plėtrą;
- ar įgyvendinti Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos uždaviniai ir priemonės, susiję su neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra;
- ar esamas finansavimas užtikrina rezultatyvią neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtrą.

Audituojamas 2007–2012 m. laikotarpis. Analizuojant neformaliojo suaugusiųjų švietimo finansavimą buvo naudojami ir 2004–2006 m. duomenys.

Auditą atlikome Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijoje, Ugdyto plėtotės centre, Marijampolės savivaldybės administracijoje, Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijoje, Kretingos rajono savivaldybės administracijoje. Duomenis ir informaciją rinkome iš savivaldybių (60) ir jų įstaigų, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos, Trečiojo amžiaus universitetų (5), Lietuvos aukštųjų ir profesinių mokyklų (9), universalių daugiafunkcinių centrų (2), analizavome užsienio šalių praktiką.

Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, pateikiame valstybinio audito išvadas ir rekomendacijas.

¹ Europos Sąjungos Tarybos rezoliucija dėl atnaujintos Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės, 2011-12-20, 1 priedas, 1 d. [Žiūrėta 2012-11-26] Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0001:0006:LT:PDF>.

Išvados

1. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo organizavimas ir koordinavimas valstybiniu mastu ir savivaldybėse yra nepakankamas, nėra nustatyti finansavimo prioritetai ir principai, šalies mastu nepakankamai tiriami neformaliojo suaugusiųjų švietimo poreikiai. Todėl šalyje neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtra nepakankamai rezultatyvi ir tolygi (1 dalis ir 2.2 poskyris).

2. Neįdiegus kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo sistemos žmonėms nesuteikiama galimybė įgyti savaiminiu būdu ir praktiškai įgytų kompetencijų pripažinimą, todėl neskatinama gyventojų motyvacija mokytis visą gyvenimą ir sėkmingiau konkuruoti darbo rinkoje (2.1 poskyris).

3. Sukurtas kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registras nepakankamai informatyvus, funkcionalus ir vartotojams patrauklus, nes nėra galimybės rasti mokymosi programos pagal savivaldybę, pagal konkretų švietimo teikėją ir pan. (2.3 poskyris).

4. Kuriama suaugusiųjų mokymuisi skirta elektroninė mokymosi programų ir objektų saugykla neapima visų neformaliojo suaugusiųjų švietimo krypčių (profesinio ir neprofesinio), todėl nebus pasiektas pradinis tikslas – sudaryti galimybes elektroniniu būdu visiems šalies gyventojams ugdyti asmens bendrąją kultūrą, įgyti profesinei veiklai reikalingų žinių, lavinti ir tobulinti asmeninius gebėjimus (2.4 poskyris).

5. Savivaldybėse nepakankamai ir netolygiai plėtojamas neformalusis suaugusiųjų švietimas: 78 proc. savivaldybių netiria gyventojų neformaliojo švietimo poreikių, 91 proc. lėšų skiriama savivaldybės administracijos ir savivaldybės įstaigų darbuotojų bei pedagogų mokymams, regionuose vienam gyventojui neformaliojo suaugusiųjų švietimo mokymams skiriamos lėšos skiriasi iki 11 kartų. Todėl nesudaromos vienodos galimybės šalies gyventojams gerinti gyvenimo kokybę, būti konkurencingiems, mokantis visą gyvenimą (2.2 ir 3.2 poskyriai).

6. Nenustačius finansavimo prioritetų 95,8 proc. neformaliojo suaugusiųjų švietimo lėšų skiriama vienai kryptiai – neformaliajam profesiniam suaugusiųjų švietimui. Todėl nesudaromos tinkamos sąlygos įtraukti didesnę visuomenės dalį, asmenims įgyti įvairių poreikių ir gebėjimų, gerinti gyvenimo kokybę ir spręsti dalį socialinių problemų (3.1 poskyris).

7. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo finansavimas didina šio švietimo pasiūlą, tačiau neužtikrina visuomenės grupių, kurioms mokymai naudingiausi (iškritę iš bendrojo lavinimo sistemos asmenys, neįgalieji, nuteistieji ir paleisti iš laisvės atėmimo vietų, ilgalaikiai bedarbiai, vyresnio amžiaus (55–74 m.) žmonės ir kt.), įtraukimo, o Lietuvoje besimokančių suaugusiųjų dalis lieka santykinai nedidelė – 2007–2012 m. apie 5 proc. (3.2 poskyris).

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai:

1. Siekiant rezultatyvios neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros (1, 5, 6, 7 išvados):
 - įvertinus poreikį, nustatyti neformaliojo suaugusiųjų švietimo prioritetus;
 - parengti neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtrai skatinti skirtą vidutinės trukmės strateginio planavimo dokumentą, kuris numatytų savivaldybių ir valstybės institucijų aktyvų dalyvavimą, užtikrintų jų veiklos koordinavimą, ir numatyti jai finansavimą;
 - numatyti finansavimo mechanizmus, orientuotus į paklausos didinimą ir suteikiančius lygias galimybes gauti neformalųjį švietimą visoms visuomenės grupėms.
 - 2. Užtikrinti, kad būtų įdiegti kompetencijų pripažinimo sistemos aukštosiose mokyklose, jos derėtų tarpusavyje (2 išvada).
 - 3. Tobulinti kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių registrą, kad vartotojai galėtų gauti išsamią ir aktualią informaciją apie galimybes neformaliai mokytis (3 išvada).

Ugdymo plėtotės centrui:

- Užtikrinti, kad būtų pasiekti visi pradiniai mokymosi programų ir objektų saugyklos projekto tikslai, t. y. būtų kaupiamos visų kryptių neformaliojo švietimo programos (4 išvada).